

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

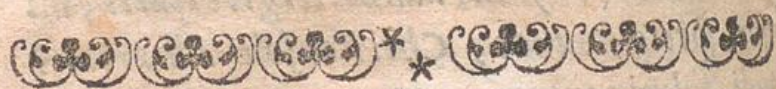
Vanitas Vanitatum Consideratione Seria Evanescens

Bellegambe, François

Insulis, 1681

Consideratio XIX. Anima mundo capacior.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51072)

CONSIDERATIO XIX.

ANIMA MVNDO CAPACIOR.

I. **A** It Dominus : Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram : & præsit piscibus maris, & volatilibus cœli, & bestiis, universæque terræ, omniq̃ reptili, quod movetur in terra. Et creavit Deus hominem ad imaginem suam : (a) Ad similitudinem Dei fecit illum. (b) Cetera dixit, & facta sunt : mandavit, & creata sunt. (c) Ut homo fiat, specialis quidam accedit hortatus, ut tanquam laborantis Dei, in hujus munere creaturæ, significetur operatio. Deus quidem expers laboris est, sed tamen Scripturæ verba quid aliud, quàm studiosam tui ob gratiam operationem ejus ostendunt ? Ergo si Deus majore quodam studio te creavit, cur ipse tui studium relinquis ? Si Deus in te laboravit, qui laborare non novit,

(a] *Genes. 1.* (b) *Gen. 5.* (c) *Pf. 148.*

ANIMA MUNDO CAPAC. 313

vit, cur ipse fugitans sis laboris? (d) Manus tuæ fecerunt me, & plasma-
 verunt (sive, ut legit Ambrosius, para-
 verunt me.) (e) Dic ipse David, quid
 senseris, cur dixeris: Manus tuæ fece-
 runt me?... Hoc est dicere: Bestias non
 fecerunt manus tuæ, sed dixisti: Pro-
 ducant aquæ reptilia animarum viven-
 tium: & produxit terra secundum
 genus quadrupedia, & reptilia, &
 bestias terræ. Genes. I. Me autem,
 inquit, fecisti, me tuis manibus figu-
 rasti. Non mediocre opus est quod
 paratum est, cum sapientiâ unumquod-
 que disponitur & paratur... Non vile,
 non corporale aliquod arbitror, quod
 paravit Deus. Nosce teipsum, homo:
 tuæ animæ dicitur in Canticis Canti-
 corum: Nisi cognoveris te formosam
 in mulieribus. Cant. I. Cognosce te
 anima, quia non de terra, non de
 luto es, quia insufflavit in te Deus,
 & fecit in animam viventem. Opus
 est magnificum, Dei generatione inf-
 piratum. Attende tibi, ut lex dicit:
 tibi, id est, animæ tuæ. Sæcularia te
 & mundana ne teneant, terrestria non

O

(d) Ambr. in Ps. 118. ser. 10. (e) Ps. 118. (1)

314 CONSIDERATIO XIX.

morentur. Ad illum totâ intentione festina, ex cujus inspiratione consistis. Disce homo, ubi grandis & pretiosus sis. Vilem te terra demonstrat, sed facit imago pretiosum. An quidquam tam pretiosum, quàm imago est Dei? (f) Manus tuæ fecerunt me, & plasmaverunt me. (g) Manus dicit pluraliter, non manu. At verò alibi ait: Ego manu meâ solidavi cœlum; & manus mea fecit hæc. In hominis constitutione videtur non abundare, quod toto mundo, ut fieret, abundavit. Cœlum una firmavit manus, ut scriptum est: & utraque Dei manus hominem figuravit, ut legimus. Cœlum non ad similitudinem, homo ad similitudinem. Angeli enim ad ministerium, homo ad imaginem. Esto ut & Angeli ad imaginem, Scriptura tamen de homine locuta est, quòd sit ad imaginem. Habemus enim aliquid, quod fortasse Angeli non habeant. (h) Domine, quid est homo, quòd memor es ejus? aut filius hominis, quoniam reputas eum? gloriâ & honore coronasti eum,

(f) *Ambr. ibid.* (g) *Job. 10.* (h) *Ambr. suprâ.*

ANIMA MUNDO CAPAC. 315

& constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus ejus. (i) Magnum ergo opus Dei es, homo; magnum est quod dedit tibi Deus. Vide ne quod Deus tribuit, amittas. Magnum illud munus, quod es ad imaginem Dei. (k) Cui subjecit Deus omnia, uni Deo subjiciatur, & dicat cum Psalte: Nonne Deo subjecta erit anima mea? Deo subjecta esto anima mea: (l) non seculo subdita, non mundo. (m) Nescit quod sub pedibus suis omnis mundana gloria subjaceat, qui conditionis suæ dignitatem non pensat. (n) Et homo (*proh dolor!*) cum in honore esset, non intellexit: comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis. (o) Quid est, in honore positus? Factus ad imaginem & similitudinem Dei, homo prælatus jumentis. Non enim fecit Deus sic hominem, quomodo fecit jumentum: sed fecit Deus hominem, cui servirent jumenta. Numquid ejus viribus,

O ij

(i) Ps. 8. (k) *Ambr. sup.* (l) Ps. 61. (m) *Ambr. de bono mortis c. 6.* (n) *Bernard. de inter. domo c. 63.* (o) Ps. 48.

316 CONSIDERATIO XIX.

& non intellectui? Ille autem non intellexit. (p) Noluît intelligere ut benè ageret. (q) Fiamus homines aliquando, & in cœlum erigamur; & quam habemus imaginem, eâ fruamur, ut futurorum bonorum fiamus participes. (r) Hæc dicit Dominus: Homo homo de domo Israël. (s) *Miraris istam vocis Homo geminationem? Non superfluit illa. Audi Hieronymum ibi. Quodque secundo dicitur, Homo homo filiorum Israël; duplicem in nobis, juxta Apostolum, ostendit hominem, exteriorem & interiorem. Multi enim habentes hominis faciem corporalem, diversarum bestiarum assumunt imagines, quas dissipari Propheta cupiens, deprecatur: Domine in civitate tuâ imaginem ipsorum dissipabis (vulgata habet, ad nihilum rediges) Ps. 72. Illi, de quibus scriptum est: Homo, cum in honore esset, non intellexit &c. non sunt homines homines, sed sunt homines jumenta. Rursum, qui in Evangelio audiunt: serpentes genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Matth. 3. & 23.*

(p) *August. ibi.* [q] *Ps. 35.* (r) *Chrysof. ho. 9. in 1. Cor.* (s) *Ezech. 14.*

non sunt homines homines, sed homines serpentes. &c. Hac Hieronymus, quibus similia habes paucioribus verbis apud Ambrosium. (1) Quis autem es tu, mi Lector? Homo homo; an homo jumentum, vipera, sus, vulpes? Fecit Deus hominem rectum: & ipse se infinitis miscuit quæstionibus. (u) Quibus autem? Intelliges ex Septuaginta, Pagnino, & ceteris qui ex Hebræo transferunt: Ipsi quæsierunt cogitationes multas. Ac si diceret Scriptura: Admisit, & amplexatus est homo multas curas, & qui in simplicitate & rectitudine Deo assimilatus fuerat, ut uni Deo & celestibus intenderet, ceteris creatis superior; ad hæc caduca, terrena, & inania, infelix oculos & animum declinavit, seque velut in infinitas partes divisit, nunquam tamen illis explendus; utpote qui ad imaginem & similitudinem Dei conditus, velut alter quidam mundus in parvo magnus, (x) unius illius summi boni fruitione satiari possit. Satiabor cum apparuerit gloria tua. (y) Attende & hinc animæ tuæ capacitatem: Nescitis quia templum Dei estis? (z)

O iij

(1) In Ps. 118. serm. 10. [u] Eccle. 7. (x) Greg. Nazianz. Orat. 2. in Pascha. (y) Ps. 16. (z) I. Cor. 3.

318 CONSIDERATIO XIX.

Vos estis templum Dei vivi; (aa) quem
 cœlum, & cœli cœlorum capere non
 possunt. (bb) Regnum Dei intra vos
 est. (cc) Quid agis Frater in sæculo,
 qui major es mundo? (dd) Converte
 te ex toto corde tuo ad Dominum;
 & relinque hunc miserum mundum,
 & inveniet anima tua requiem. Da
 Christo locum, & ceteris omnibus
 nega introitum. (ee)

II. Quid indecentius, quàm curvum
 recto corpore gerere animum? Per-
 versa res est, luteum vas, quod est
 corpus de terra, oculos habere sur-
 sum, cœlos liberè suspicere, cœlo-
 rumque luminibus oblectare aspectus;
 spiritualesm verò cœlestemque creatu-
 ram suos è contrario oculos, id est,
 internos sensus atque affectus, trahere
 in terram deorsum; &, quæ debuit
 nutriri in croceis, hæere luto, tan-
 quam unam de suis, amplexarique
 stercora. Erubescè, anima mea, di-
 vinam in pecorinam commutasse simi-
 litudinem. Erubescè volutari in cœno,
 quæ de cœlo es. (a) Cur enim bestiis

(aa) 2. Cor. 6. (bb) 2. Paral. 2. (cc) Luc. 17. (dd)
 Hier. ep. 1. ad Heliud. (ee) Kemp. de imit. l. 2. c. 1.
 (a) Bernard. serm. 24. in Cant.

ANIMA MUNDO CAPAC. 319

omnibus deorsum in terram dejectos fabricavit Deus oculos; tibi verò in capite tribuens, eos quasi in arce collocavit? Annon, quoniam illis nihil cum cœlo commune est; tibi verò tum à Deo, tum à natura, ut maximè cœlestia suspiceres, lege à principio sancitum est? Quare tibi corpus excelsum & rectum fecit; illis verò contrà, ad terram abjectum? Annon hac via, & corporis prætereà formatione instruit te, ut nihil habeas commune cum terra, neque fluxis rebus adhæreas? (b) Ad imaginem & similitudinem suam nos fecit Deus, quod nulli alii creaturæ donare voluit. Ad imaginem Dei facti sumus, hoc est, ad intellectum & notitiam Filii, per quem intelligimus & cognoscimus Patrem, & accessum habemus ad eum. Tanta cognatio est inter nos & Dei Filium, quòd ipse imago Dei est, & nos ad imaginem ejus facti sumus. Oportet itaque id quod ad imaginem est, cum imagine convenire, & non in vanum nomen imaginis repræsentare. Meminerit itaque anima Dei.

O iiiij

(b) Chrysof. Orat. 1. de provident.

fui, ad cuius imaginem facta est, eumque intelligat, diligat, atque colat, cum quo potest semper esse beata. Beata anima, apud quam Deus requiem invenit, & in cuius tabernaculo requiescit. (c) Nimirum ad imaginem Dei facta anima rationalis, ceteris omnibus occupari potest, repleri omnino non potest. Capacem Dei, quidquid Deo minus est, non implebit. (d) Quidquid præter Deum queritur, mentem occupat, non satiat. (e) Satis ostendis, Deus meus, quam magnam creaturam rationalem feceris, cui nullo modo sufficit ad beatam requiem, quidquid te minus est, ac per hoc nec ipsa sibi. Da mihi te Deus meus, redde mihi te. (f) Nempe, ut res que sigillo aliquo notata est, solo illo perfici potest atque compleri: nam si aliud quidpiam ei applicetur, non illius rei vacuitates replebuntur, sed impressa imago labefactabitur: ita homo qui divina nature imagine obsignatus est, solâ illâ compleri potest. Spiritus hominis, tanquam cera sigilli testatoris imagine signata, sic

(c) Bernard. Meditat. c. 1. (d) Idem Ecce nos reliquimus. (e) Blos. parad. anime fid. p. 1. c. 14. (f) Aug. l. 13. Conf. c. 8.

ANIMA MUNDO CAPAC. 321

imagine Dei signatus est. (g) Atten-
 de igitur, nobilis creatura, diligenter
 primæ conditionis tuæ excellentiam,
 & venerandam sanctæ Trinitatis ima-
 ginem in teipsa agnosce; honorem-
 que similitudinis divinæ (ad quam
 creata es) habere stude nobilitate mo-
 rum, exercitio virtutum, dignitate
 meritorum: ut quando apparebit qua-
 lis sit, tunc similis ei apparere possis.
 similis enim similem quærit; & qua-
 lem te paraveris Deo, talis necesse
 est appareat tibi Deus. (h) Quò de-
 vius ac præceps hominum amor rape-
 ris? Scis ea quæ tibi obveniunt, dili-
 gere, & ipsum te diligere nescis. Fo-
 ris est, quod amas; extra te est, quod
 concupiscis. Revertere potius in te,
 ut sis tibi tu charior quàm tua. (i) Et
 quid es tu, nisi quod fecit Deus?
 Negligis quod factus es; diligis quod
 fecisti. Amas extra te opera tua; ne-
 gligis in te opus Dei. (k) Si deseris
 eum qui te fecit, & amas illa quæ fe-
 cit, deserto illo qui te fecit, adulter

O v

(g) Rupert. l. 2. in Genes. c. 21. (h) Bernard. de
 inter. dom. c. 68. (i) Eucher. parenet. (k) Au-
 gust. de verb. Dom. ferm. 54.

322 CONSIDERATIO XIX.

es. (l) Ad imaginem Dei factus es, ut superna aspicias, & terrena non quæras. Noli curvare cervicem tuam mundi premendam pondere; noli inhiare auro & argento, ne te sæculi vinculis alligandum præbeas. (m) Nihil jam appetere, nihil desiderare de sæculo potest, qui sæculo major est. (n) Cunctis rebus anima præferatur, & virtutis cursus indefatigatè consummabitur. (o) Nulli parcas, ut soli parcas animæ. (p) Finis humanæ creaturæ est adhærere Deo: in hoc enim felicitas ejus consistit. (q)

III. *Alphonsus Aragonum Rex, revolvens opera Senecæ, rogatus cur animus hominis ita esset insatiabilis, respondit: Animus hominis à Deo profectus, non prius conquiescit, quàm eò redeat, unde profectus est. (a) Quia fecisti nos Domine ad te; & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. (b) Anima enim quam creasti, non de te, sed per Verbum tuum, non ex*

(l) *Idem to. 10. hom. 38. [m] Ambr. in Ps. 118. serm. 5. (n) Cyprian. ep. 2. ad Donat. (o) Nilus Ep. M. in sentent. (p) Hieron. ep. ad Rustic. (q) S. Th. l. 3. contra Gent c. 115. (a) A Lapide in Eccle. 3. (b) Aug. l. 1. Conf. c. 1.*

ANIMA MUNDO CAPAC. 323

qualibet elementorum materia, sed ex nihilo; quæ quidem rationalis, intellectualis, spiritalis, semper vivens, semper in motu; quam signasti lumine vultus tui, & consecrasti virtute lavacri tui; ita facta est capax majestatis tuæ, ut à te solo, & à nullo alio possit impleri. Quando autem te habet, plenum est desiderium ejus, & jam nihil, quod desideretur exterius, restat. Dum autem aliquid exterius desiderat, manifestum est quòd te non habet interiùs, quo habito nihil est quod ultrà desideret. Cùm enim sis summum & omne bonum, non habet quod desideret, sed possidet te omne bonum. Quòd si non desiderat omne bonum, restat ut desideret aliquid quod non est omne bonum; ergo nec summum bonum, sed potius creaturam. Cùm autem creaturam desiderat, continuam famem habet: quia licet quod desiderat de creaturis, adipiscatur, vacua tamen remanet, quia nihil est quod eam impleat nisi tu, ad cujus imaginem est creata. Imples autem tu eos, qui nihil aliud desiderant præter te; & facis eos dignos te,

324 CONSIDERATIO XIX.

sanctos, beatos, immaculatos, & amicos Dei; qui omnia reputant ut ster-
cora, ut lucrifaciant te solum. (c)
Ita Deum suum desiderabat, ita eo uno &
solo repleti se posse noverat, qui psallebat:
Quemadmodum desiderat cervus ad
fontes aquarum: ita desiderat anima
mea ad te Deus. Sitivit anima mea
ad Deum fortem vivum: quando ve-
niam, & apparebo ante faciem Dei?
(d) O fons vitæ, vena aquarum vi-
ventium! quando veniam ad aquas
dulcedinis tuæ, de terra deserta, inviã,
& inaquosã, ut videam virtutem tuam,
& gloriam tuam, & satiem ex aquis
misericordiæ tuæ sitim meam? sitio
Domine; fons vitæ, satia me, sitio
Domine: sitio te Deum vivum. (e)
Bone JESU, utinam tu solus cor meum
possideres! Utinam prorsus contem-
nerem omnia transitoria! Utinam te
solum quærerem, tibi soli afficerer,
tibi indissolubiliter inhærerem! Uti-
nam ardentissimè te amarem! Utinam
æstuantissimis desideriis jugiter anhe-
larem ad te! (f) Veni Domine JESU,
aufer scandala de regno tuo, quod est

(c) Aug. soliloq. c. 30. (d) Ps. 41. (e) Solil. Augus. c.
35. (f) Blöf. parad. animæ fidel. P. I. c. 22.

ANIMA MUNDO CAPAC. 325

anima mea ; ut regnes tu (qui debes) in ea. Venit enim avaritia , & vendicat in me sibi sedem ; jactantia cupit dominari mihi ; superbia vult esse rex. Luxuria dicit : Ego regnabo. Ambitio , detractio , invidia certant in meipso de meipso , cujus ego potissimum esse videar. Ego autem quantum valeo , resisto ; renitor quantum juvor ; Dominum meum JESUM reclamo , ipsi me defendo , quia ipsius me juris agnosco ; ipsum mihi Deum , ipsum mihi Dominum teneo , & dico : Non habeo Regem , nisi Dominum JESUM. Veni ergo Domine ; disperge illos in virtute tua , & regnabis in me , quia tu es ipse rex meus , & Deus meus. (g) Signatum est super nos lumen vultus tui Domine. (h) *Obsignasti nos imagine tuâ , & dixisti : Transite ad me omnes qui concupiscitis me , & à generationibus meis implemini.* (i) Reddite quæ sunt Cæsaris , Cæsari ; & quæ sunt Dei , Deo. (k) *Et iterum : Aperi mihi soror mea.* (l) Aperi mihi , sed extraneis claude , sæculo claude ; neque ipsa foras ad

(g) Bernard. hom. 4. super Missus. (h) Ps. 4.

(i) Eccli. 24. (k) Matth. 22. (l) Cantic. 5.

326 CONSIDERATIO XIX.

materialia prodeas..... Aperi ergo mihi, noli aperire adversario, neque locum des diabolo. Aperi ipsam te mihi; noli coarctari, sed dilatare, & adimplebo te. (m) Ita se tibi uni totam aperuit, teque uno ac solo repleta est nobilis illa Virguncula, que tui amore languens, inter suavissimos, è sinu Matris Virginis, complexus, an & quantum te amaret, à te sponso suo tertium rogata, amplius respondere non potuit, quam disrupta, amoris vehementia, corde, circumque insculptis aureis litteris: Diligo te plusquam me, quia tu creasti, redemisti, & dotasti me. (n) Sic, sic se tibi aperiat anima mea, mi Deus, sic se saeculo claudat, te solo explenda! Interea exclamo dolens cum Augustino tuo: (o) Heu miseria super miseriam! cum misera anima mea à te refugit, cum quo semper abundat & gaudet: & sequitur mundum, cum quo semper eget & dolet. Mundus clamat, deficio: tu, Domine, clamas, reficio: & miseria mea prava magis sequitur deficientem, quam reficientem. Planè infirmitas mea hæc est, Medice spirituum, sana illam.

(m) Ambr. l. de Isaac c. 6. (n) Cap. 74. Spec. exemp. dist. 9. (o) Soliloq. c. 13.